

HORTOBÁGY.

KÖZHASZNU ÉS MULATTATÓ TARTALMU HETILAP.

Hirdetési díj:

Négyhasábos petit sorért
egyszeri hirdetésnél 5 kr,
háromsorinál 4 kr, több-
sorinál vagy nagy ter-
jedelmű hirdetésnél ár-
leszámítás.
Egyes szám ára
15 kr.

Debreczen. 1863. Julius 2.

Tisztelt szerkesztő ur!

Csak e napokban sikerült látnom azon tervet, mely a tiszaszabályozási főmérnökség által évekkal ezelőtt készített és mely lejtmerési pontos adatok alapján bizonyossá teszi, hogy lehet a tiszából Dob vagy Lök körül oly csatornát kivezetni, mely a hortobágy medrének az újjvárosi-debreczeni- és nádudvari határokon leendő felhasználása mellett a berettyó és körös sárteinek vízszervezetét Kunszentmárton környékén a körösbe bocsátatván, folyton folyó és hajózható vízi utat alkossom.

Sőt mitani lejtmerések alapján az is bizonyos, miszerint, akar a fent kijelölt, akarazzal párhuzamosan lentebb vagy fentebb a tiszából kivezetendő csatorna oly módon is létesíthető, hogy a tiszának a legalacsonyabb vízállására legyen rendezve s a csatornának feneké mégis mindentűl oly magasan tartva, hogy a két oldalt elterülő sík területek, abból tetszés szerinti időben is vízmennyiséggel megöntözhető legyenek.

Azon czikkjeimet tehát, melyeket a „Hortobágy“ folyó évi 4. 5. 6. 7. számaiban megkezdtem s melyeket az adatok hiánya miatt félbehagyni kénytelen valék, most már folytathatom.

Folytatom pedig ama fentebbi kijelentéssel, hogy miért pontos vizsgálatok és lejtmerések alapján a hortobágy vidéknek öntözése, csatornázás után, a tiszra legkisebb vízállása mellett is lehetséges.

Hogy szükséges-e? Arról ez czikk írója rég meg vala győződve — s ebeli meggyőződéseim már a télen közrebocsátott czikkeiben (I. Hortobágy“ érintett száma) kifejezte, pedig még csak előírászetben volt ama bekövetkezett rémitő szárazságnak, melynek szomorú következtése az lett, hogy megközelítő és pedig hiteles számítások alapján, csupán a hortobágyi gulyák, ménesek, juh- és sertésnyájakkban e nyári aszály által eddig szenvedett vesztéségei városunk lakosságának, meghaladják az egy millió frot.

A már idézett czikkemben hivatkozván azon — a tiszai gátaknak 1856-dik évben végleges megalkotása, a tiszra árjainak teljes eltartoztatása, az addig négyeszer mértföldet elborító s a nagy folyamok helyét pótló állandó vízeknek lecsapoltatása az alföld fátlan rónaságain kiterjedt erdőket helyettesítő sás és nádrengyet rétségeknél elenyészte óta, majdnem minden évben rendszeresen beköszöntő szárazságra abeli aggyalomat fejezem ki, hogy jövőre még nagyobb aszályoktól van okunk tartani.

Ezen aggodalom alaposágát a jelen év irtózatosan beigazolta.

Egész tudományos irodalom zsigomb hirlapjaink hátsábján, a szárazságot s annak okait illetőleg. Egyik fél meteorologiai vizsgálatokból indulva okoskodja ki, hogy a tiszaszabályozás természetes következménye a bekövetkezett szárazság.

Másik fél rettentő tudományossággal ugyancsak meteorologiai vizsgálatokra hivatkozván, azt akarja elhitetni, hogy a tiszának mocsárai csepp levén a tengerben, nádasai egyetlen forgács az amerikai öserdőkhez mérve, egy pipadohányt sem érnek aranyéve, hogy esőt hozzanak a víztől megfosztott alföldre.

En nem megyek ezen vizsgálódásokra. Hanem számba veszem azon kézzel fogható tapasztalatokat, melyek itt a mai alföldünkön, éppen a sanyaruan meglátogatott hortobágyvidéken a leghosszabb emberöltő alatt t. i. 1794-től fogva mai napig szerettek.

En nem kérdem, hogy a Nil vidékén, Hollandia lapályain, vagy az Érie és Ontario tavak környékén, különböző faktorok, — minemű eredményeket hoztak elő, — a lében létező vízpárak esővé tüntetése és lecsapására, — hanem megkérdéstem igen sok gondos és figyelmes öreg gazdát, akik elevenen emlékeznek 40—70 év óta, részint saját tapasztalataik, részint az öregebbek elbeszélései után az évek minőségeire. 1794-dik évben a nádudvari lelkész az anyakkönyvébe följegyezte, hogy a nagy szárazság miatt egy köböl buza sem termett és a kaszát nem volt mire használni. Ugyanezen év rendkívüli szárazságról tanuskodik a debreczeni bíró Domokos Lajos urnak is 1794. június 15-ről egy külföldi tanulóhoz intézett levele.

De már azon évtől fogva a szintén rendkívül száraz 1816-dik évig, nincs emlékezet különösen mostoha évre a hortobágy vidékén.

1816-tól fogva 1836-dik évig ismét nincs emlékezet rendkívüli szárazságról. Ezután 1841-ik év volt igen forró, de azért a marha megélhetelt a hortobágy vidékén. 1836-

tól fogva 1856-ik évig nem volt panasz a hortobágyon legelő dolgában.

Sőt azok, kik mint már akkor utánnéző gazdák a dologra világosan emlékeznek, igazolják, hogy a rendkívüli száraz 1836-dik évben is egész júniusig volt mezeje a barmoknak.

1794-dik év óta tehát 1856-dik évig csupán 4 év volt annyira száraz, melyben a hortobágyvidék el nem tartotta legelő nyárait. Valóban nem nagy szám 62 év alatt.

Mig ellenben 1856-dik év óta pedig — mikorra tudniillik a tiszra véglegesen elgátoltatott, ugyhogy árjai a hortobágyvidék legelőit telben vagy tavasszal meg nem öntözheték, következő száraz évek voltak.

Mindjárt az 1856-dik év maga nagyon silányan táplálta ki a hortobágyi nyájakat.

Az 1858-ik év már májusban olyannyira leperzselt a legelő tereteket, hogy szöcskónél és megperzselt szikfűnél egyebet alig lehetett látni az egész hortobágy mellékén.

1859-dik évben július elejével egészen elapadt a mező. Hasonlóképen elapadt 1861-dik évben, 1862-dik évben pedig már június elején annyira szenvedett a legelő barom, hogy ki csak tehette, más vidékre hajtottta el sajátait.

A folyó 1863-dik évben pedig azt hinnék, hogy netovábbját érte el a szárazság. — Mivel már május elején nem lehetett meg a hortobágyvidéki barom a legkiterjedtebb legelőkön.

S jöllehet ezen év nemcsak éppen a hortobágyvidéket sújtotta is rendkívüli szárazsággal, de kiterjedt a tiszra mentén lefele mindarra, hol csak mocsársík-szárastások történtek, sőt kihatott a Bánáságra is, — és fölfelé Borsod és Zemplénmegyébe, amálfogva az nagyon sokkal tágasabb vidékre terjed, minsem azt éppen tiszavölgyének lehetne neveznünk, — az 1856-dik év óta oly gyakori száraz és mindig szárazabb évek után nem lehet — és nem kell — a még szárazabb, még rémitőbb eszendőkötőt tartani?

En valóban szükségesnek tartom, hogy féljünk még nagyobb aszályoktól; amálfogva kötelességünknek azt, hogy gondolkodjunk és cselekedjünk azoknak eltávoztására.

Egyetlen egy mód van, hogy a hortobágyvidéki legelők hasonló calamitásoktól jövőre megvédelmeztessek.

Ezen mód az, hogy akkor, midőn a természet megtagadja jöltevé esőt legelőinktől, ezeket öntözés meg mesterségesen Németalföldnek és Lombardiának öntözött rétei, óriási mérvben igazolják, hogy a réntönözés a legnagyobb áldás, amit ember észrel és munkával megteremthet. Mert a legsanyarúbb évben is az öntözött rét 4-szer, kövérébb évben 6-szor kaszálható.

Ha már most a múltanilag lehetséges fentebb érintett csatorna létesíttetnék, és pedig oly módon, hogy az hortobágyvidéki legelőink öntözésére felhasználhatók: sohasem kellene félünk a nagy szárazságtól. Mert ha minden télen és jókor tavasszal legalább két bétig megfektetünk a vizet legelőinkön, oly mező teremne azokon, melyeket esőtlen nyáron, kello időben és mértékben megújítandó öntözések mellett, folyást gazdag vírányban lehetne fenntartani. S ekkor és csak ekkor lenne a hortobágyvidékből tejjel és mézrel folyó boldog Kanahán.

E vízvezető csatornának munkabavételére sohasem volt kedvezőbb időpont, mint a jelenleg uralgó roppant szárazság s ennek folytán kenyér és munka nélkül maradt százezerekre menő alföldi családokon segélyezés elkerülhetetlen szükség.

Körülbelül 1800 □ mértföldnyi területén az alföldnek, a vetőmag vissza nem térült. A szarvasmarhák, juhok, lovak és sertések $\frac{1}{10}$ része, vagy elhullott az éhség miatt, vagy a tulajdonosok által kényszerűségből, mert sem kinyaralni nem képelek, sem annyivalinkább a kitéltetettésre nem is gondoltaknak, potom árán elvesztettegttek. Százezerekre menő családoknak kenyere nincs. De nem levén az alföldön kaszálás, aratás: munkája sincs. Amint az időjárás folyton tartó perzselő hősége riaszt, mármár a tengerhez sincs semmi remény. Hol vesz az alföld kenyere? hol vesz munkát?

Ki ad neki alamizsnaképen? ki ad kölcsönképen? Egyek is ily 1800 □ mértföldre terjedő általános nyomorúságon nem segíthetnek.

Ilyenkor az őszszállam egyetemé a ki segíthet és segíteni kötelek.

Ha egy rendkívüli vízáradás, vagy tűzvész, egyes falvakat, városokat elpusztít: könyöröadományok, egyesek és községek részéről és a kormány segedelme előállanak. De az ily részletes bármily nagy inség első szükségét álom elhárítani, ama rémletes inséghez képest, mely az 1800 □

mértföldön dúló szárazság által kenyér nélkül maradt milliók élemezését, a jövő ujig, elkerülhetetlenül a közálam teendőjeül jelölte ki.

Ez ily kiterjedési inségben, valamint részletes adományozás nem segíthet, úgy ajándéklého szoktatni a munkatehető embereket nem is tanácsos.

E rémitő inség elhárítására valami szükséges és oly nagyszerű munkának haladéktalanul megnyitása kívántatik, amely jövendőben előkerülhet hasonló aszálynak is elhárítója legyen. Ily munkát volna most azon vizcsatorna, mely a tiszából indulván a berettyó és körös völgyét áthatatva a körösbe ömlenek, mely tehát több mint 20 mértföld hosszúságban százezere embernek adna munkát s munka után azok családjainak kenyeret, — egyszersmind a víztelen alföldnek ivó és itató vizet, hajózható nagy országot.

Szerencsére ezen csatornának terve, annyira készen van a tiszaszabályozási mérnökségnél, hogy 3—4 hét múlva, az ásó és kapa, az egész vonal hosszában működhetnek.

A magas kormánytól kiküldött biztos, helytartósági Tanácsos Abonyi István ur ó nga megbízásából, a napokban, egy tanácskormány tartatott, a szabócsi főispáni helytartó Szabó János ur ó ngsának elnöksége alatt, az alsószabócsi tiszaszabályozási társulat elnökei, a Kunszág, Hajdúság, Debreczen város és alsó Szaboles több lakosa, és a tiszaszabályozási mérnökség közbejöttével, azon módok felett, mikint lehetne rögtönösen és biztosan segíteni, az alföld irtóztató nyomorán.

Ezen tanácskozmány, mint legfőbb enyhítő eszközt ama vízcsatornaépítésnek haladéktalanul megkezdését ajánlá államköltségen.

Ezen vízcsatorna, nem lenne ugyan öntözési csatorna, hanem csupán a hajózható vízi út, mivel ennek feneké mélyebben kell, hogy tartassék, mint sem általában öntözésre alkalmazható legyen. Azonban, még ez is már oly roppant előnyt nyújtana a vízszegény alföldnek, amily egyelőre alig van fogalmunk. Jelesen a legelsőbb szállítási eszközt azaz hajózást nyitna a tiszra és körös között, éppen azon vidéken az országnak, mely közlekedési csokorokban a leghátrább van. Továbbá egy élő folyóvizet teremene azon vidékre, hol egyetlen forrás sem buzdul fel a föld felszínére. Már csupán ásatás tekintetében mi mérhetően haszon lenne ez azon alföldön, hol a legmélyebb kutak megtagadják immár az enyhítő italt, emberöltő, baromtól?

Bizonyára hasznosabb lenne az alföldre nézve, ha ezen csatorna egyszersmind réntönözésre is alkalmazható lenne. De fájdalom ennek terve csupán hajózársra készült. Az öntözési csatornának tervét hónapok alatt sem lehetne elkészíteni, Pedig az alföldi milliók állapota oly rögtömi segélyt igényel, hogy azoknak haladéktalanul munkát kell adni.

Közvetlen a hortobágyvidéki legelő birtokosai, öntözési czéljoktól ezáltal elnesek ugyan, midőn a magas kormány ezen munkát végrehajtani fogja, — azonban mivel belátják, hogy ezen az államra nézve oly fontos és hasznos vízi út, annyi millió közvetlen megmentésének forrását képezi, valamint oahjtva várják, hogy mielőbb történjék, úgy bizonyára szívóbb fognak örülni ezen, ha hogy a magas kormány legrovidebb idő alatt, az egész vonal hosszában, munká a veteti ezen hajózható csatornát.

Ezen a magas kormánytól államköltségen felépíttetni reménylünk és várt hajóztató csatorna, teljes biztositéket nyújtandó aranyéve, hogy az öntözési csatornák is lehetségesek s mintegy kezdőjeül fog szolgálni ezeknek.

Ily réntönözési csatornának táplálékaiul szolgálhatnának azon nyíri vizek is, melyek most hét árkon vezetnek le a felső-szabócsi tiszai rétekre, hol csak kárt és kellemetlenséget okoznak, — mig ellenben az alföld szomszja legelőire egy derék csatornán leveztelve, valóságos áldásnak lennének forrásaiva.

Bizonyos dolog, hogy réntönözésre fordított csatornát államköltségen az újabb országokban sehol sem készítették. — Valamint saját erején trágyázza szántja stb. földjeit mindenki, úgy az öntöző vízzel javítást, hasznosítást nem kívánhatja senki az összállamtól. Azt saját költségein kell eszközölnie.

Mivel már egyes birtokok, vagy kisebb vidék, magának külön csatornát nem képes alkotni, hanem nagyterjedelmű vidéket kell átfolyani azon csatornának, mely egy bizonyos vízforrástól vezéreltetve, másik lentebbi befogadó folyamba bocsátassék; természetes, hogy ily csatornának létesítése, csak nagykiterjedésű vidék közös birtokosainak egysülése és közöltsége útján eszközölhető.

Nálunk ily egyesülés immár a tiszaszabályozási társulatokban létezik. Sőt ezen társulatoknak alapszerződés-

DEBRECZENI HIRMONDÓ.

sében is befoglaltatik, — ha nem világosan kimondva, — mindenestire elvileg a rétöntözés célja.

Ha már ez évben is azt tapasztaljuk, hogy a hortobágyi rémitő szárazság csupán Debreczen város lakosainak, barmaiban több mint egymillió forint veszteséget okozott, — nem önként fordul-e elmenk azon kérdésre, hogy vajjon egy millió forintba kerülne-e aránylagos részünk azon csatornából, — mely jövőre nemcsak hasonló csapásoktól mentene meg minket, de bizonyos biztos alapját vetné meg baromtenyésztőinknek s ezen csalhatatlanul alapuló vagyonosodásunknak s általános jólétünknek!

Ha a múlt év tavaszán azt mondta volna valami proféta, hogy 1863. évben, ily rémitő csapás éri Debreczent, hacsak esatornát nem létesít; egyszersmind biztosított volna minket, hogy ha az 1863. évben éhínség miatt elveszendő, vagy értékben elbetelemlő barmainkat, azon értékig, amennyit előzőleg azokban vesztettünk, — nekie általadjuk, azon esetben a folyó 1863. évi február hóra általa készítenő csatornával megöntözött hortobágyvidékeinket: — szépen kineveltük volna őt s nem adtuk volna a csatornázásra csak egy bozti fut sem.

De most kérdem, ha hogy az elvesztett összeget isten valami csodája visszaadná kezünkbe, — s előállna biztos ember, ki a czelszerű csatornát elkészítse, — vajjon megtagadnánk-e tőle ez összeget? s vajjon megtagadnánk-e azt mindazok, akik a hortobágyvidéki hason nyomorúságban szilnek? s a szabolsák, Hajdúság, Kunság?

Bizonyára nehéz nagyobb tőkét fektetni oly vállalatba, melynek sem szükségéről nem vagyunk meggyőződve, sem kivethetőségéről és hasznosságáról tapasztalással nem bírunk.

Valamint általában szegényebbek is vagyunk, sem hogy tőkénk nevezetesebb részét oly vállalatba fektessük, amelyben csak mással részlekedni kell s mely után nem tehetünk oly számítás, mint amire szokva vagyunk, például: megveszünk egypár rugott borjút 50 frton, kiteleljük és nyaraljuk kétszer és eladjuk 150 frton.

Pedig úgy lehet, hogy ama másokkal közös vállalatban, még biztosabban megtaláljuk azon számítás, mely kívánásainknak megfelel.

Vagy ha bizonyosan tudnók, hogy elvesztünk valamely meghatározott összeget, akkor talán hajlandók lennénk befektetni azt azon vállalatba, — mely azon vesztés árából kikerülne. De az emberi természet gyarlóságában fekszik, hogy bizik a szerencsében s nem örömet váltja meg kisebb bizonyos áldozattal, a bár nagyobb de nem bizonyos áldozatot.

Most azonban már lehetetlen de nem látnunk, hogy a hortobágyvidéki forgószeklek prédájává és fekete saharává lett, min csak a rendszeres öntözés segítse.

Ha használni kívánjuk ama nagy területeinket, azokat csatornával kell átszelni és a szükséghez képest időnkint vízzel elborítani.

Tehát lehetetlen készen nem lennünk azon áldozatra, hogy még megmaradt tőkéink egy részét oda fordítsuk, mely a többi nem csak megmentse, de az elvesztettnek is visszaszerzésére képesítse.

Különb is mai időben már a világ azon állásban van nagyszerű vállalatok létesítése tekintetében, hogy a legközelebb érdekelttek, vállalkozók által végezhetetők, és tartathatók fen a legnagyobb művek, anélkül, hogy magok egyetlen egy fillér késpénzrel hozzájáruljanak. Csupán, hogy évenként, az élvezendő haszon után fizessenek állandó és arányos jövedelmet a vállalkozóknak.

Merem állítani, hogy az alsó-szabolesi tiszta szabályozási társulat, akar magában, akar több társulattal szövetezve, azon egyedül igazságos alapon, hogy minden birtokosa a valóságban nyereendő haszon arányában teljesítse az évi fizetéseket, — fog találni oly milliommokkal rendelkező vállalkozókra, kik a hortobágyvidéki öntözésért rájuk mindenestire nyereséges, de a birtokosokra nézve is felette hasznos és megállható feltételek alatt rövid idő alatt létesítenék és folytonosan fenntartanák.

Előbb, mint hinnők, ily vállalkozás más és nemannyira sújtott vidéken belevágja ásját kapáját, az öntöző csatornába. Szégyen és visszapótolhatatlan kár lenne reánk tiszta hortobágyvidékiekre, ha nem tudnánk segíteni mi is ekép magunkon hasonló vállalkozók útján, midőn a segély nálunk már nem csupán a hasznát, de a megélhetést feltételezi.

A kezdeményezés e téren, csalhatatlanul Debreczent illeti, kinek vajmi nagyon sok jutott az olyan ártérekből, melyeket csak igen ritka évben futott s azáltal boldogított a tiszta vice, — most pedig a rémitő aszálynak lett martaléka.

Lehetetlen nem hinni, hogy csatlakozni fognak hozzá a hasonló aszályban sínló hajdúk, szabolesiak és kunok s részben a hevesiek is.

S háhogy ama roppant területek birtokosai egyesült erővel fogják követelni, miszerint a tiszaszabályozási társulat igazgatóság, miködését oda irányozza, hogy létesítessék a szabályozásnak azon célja, mely az alapszerződés 7-dik pontjának utolsó passzusában bentfoglatatik: azon esetben biztosak lehetünk abban, hogy a tiszaszabályozási társulat, melynek kebelében annyira nagy vagyoni és értelmi erők viszik a zászlót, föl fogja találni azon eszközöket, amelyek által egy a jelen mint a jövő nemzedék megelégedése nélkül, a szükség által kiáltólag parancsolt és jövő megmaradásunkra nézve elkerülhetetlen öntözési csatornák elkészíttessenek.

** Mai számunkhoz van mellékelve a debreczeni színhelyegylet választmányának felhívása, melynek tárgyát mint hazai érdekű fontos ügyet, ajánljuk a tisztelt olvasóközönség figyelmébe.

— A helyét hitválassnak mult vasárnap tartott egyházi ülése alkalmával, méltóságos Sombory Imre ur az egyházi főgondnokságról leköszönt; elemedett korát adván visszalépése okául. Mily sajnálattal vette a gyűlés, főgondnok ur lemondási nyilatkozatát: leghívőbb fejezi ki azon körülmény, melyszerint még aznap délután küldöttésg ment az egyházi ülésből házához, ő méltóságát kérvén, hogy az általa oly sok évig díszesen viselt egyházi hivatal továbbra is viselni méltóztassék. — Ugyan ily kérelemmel járult máspan a főiskolai tanárkar s a főisk. gazdasági bizottmány tagjai. Erre vonatkozó választást ő mlga levélben benyújtá, mely is a mai ülés alkalmával olvastattik föl.

** Nemrég említve volt lapunkban, hogy a városi tanács a tüzoltó tanulóifjúság részére, oltóegypet készített helybeli gépész Sztribernyi Alajosnál. Midőn tudósítók és gépről emlékeztek, azt a pesti gépész Hoffman oltógépe mintájára készültnek állítá. Ez állítás azonban tévedés származik: mert jeles gépészünk Sztribernyinek a kérdéses gép saját találmánya s ha czelszerű szerkezete után egyelőre itélünk szabad; minden e nemből látott oltóegypet felülmúl. Fő előnye különösen az, hogy könnyen emelhető s huzható, a földről kormányozható, s a vizet teljesen kiszivattyuzhatni belőle. A városi hűz udvar még mindig szemlélhető a Hoffmanféle gép társaságában, melyet mind czelszerűség, mind csin tekintetében felülmúl. Ára csak 400 frt, míg a Hoffmanféle 700 frtba került, mely utóbbi, négy tüznelő alkalmaztatván, mind a négy izben eimrolt. Tárgyrönség nyomán megemlítjük még, azon — szintén Sztribernyi Alajos által készült szivattyus kutat, melyet közelebb nagyujtácza Báthory Sándor urnak udvarán készíte. E kutak egyik jeles tulajdonsága, hogy a legesekélyben csomásra, azonnal bőven zudal a víz belőle ki. A kut csomójára két cső alkalmaztató, melynek egyike a zuhanyfordóhoz, másik az udvar és kert belocsolásához s a házató megöntözésére szolgál.

Ára az egész kutnak 140 frtba jött, mi ha többszerű használatat tekintjük: csekély árnak mondható. — Mint értesülünk, Nagyvárad tanácsa közelebb városi gépészül hívta meg 1200 frt. évi fizetés ajánlása mellett. Nagyon sajnálnók, ha ily jeles gépészölt fosztatnék városunk meg.

— Folyó hó 6-kán este, a rövid ideig tartó lanyha eső után annyira meghűvösödött az idő, hogy a hőmérő hiánya este 10 órakor 11 fokra szállott alá.

** Egyik helybeli polgártársunk panaszkodva jött hozzánk pár nap előtt, hogy már nemcsak a gabna segyéb élelemnek, de a zöldségnek is szörnyen felment az ára. Oltak annak tulajdonítják, hogy a zöldségek fokafár marssza a városban kívül várják rendszeren a zöldséghezó falusiakat s ben zserzete őket a városba azonnal lefogalják minden zöldségüket. Ennek pedig elbeszölt meggyőződése szerint azon rossz oldala van, hogy ez izletben a verseny hiányozván, a fokafok tetszés szerinti árt szabhatnak zöldségeiknek. Így történik, hogy egy fozetnyi zöldség, melynek ára más időben 10 — 15 kr volt: jelenleg 50 — 60 kr. Baj, ha így van, de még sem oly nagy, melyen segíteni ne lehetne. Mire valók a rendbörtizosok és a mellékö rendelt hajdúk, kik ha egy szép reggelzen a „Gilányi”-nál szemlélt tartanak: könnyen elejét vehetik az ily egyed-áruságának.

— Debreczen város közigazg. tek. Tanácsa, Aszalai József városi főjegyző urat a napokban ezüst tizbakos pikszissel tisztelte meg.

— A párisi újból építendő operaháznak az „Ország-tükre” és a „Vasárnapi Ujság” által ismertettet tervét jó lesz azoknak megtekinteni, kik jeles hazai építészünk Skálniczky terve szerint épült színházunknak majd kitalakja majd beosztása ellen tesznek kifogást, vagy éppen a nézőtér kicsinyiségét emlegetik. A párisi terv, letudva a cifrizátokat és kupolákat, annyira hasonlít a mi színházunkhoz, hogy majdnem Skálniczky tervének nagyobb arányban való másolatának látszik. És a roppant épületben a néző tér 2000 egyénre van számítva, míg a miénk 1500 nézőt képes befogni; pedig a költségvetés közt nagy a különbség. mert a miénk 160,000 frtból fog mindentől kiállani, míg a párisi operaház előleges számítás szerint 8,000,000 forintba kerülend.

— Városunkban 56 ügyködő ügyvéd van; mind-egyiknek 100 pernek kell lenni, hogy megélhessen, — és így évenként 5600 perre van szükség s ha ennyi per van, (pedig sokkal több van) úgy Debreczen város lakosainak számát 50,000-re téve, majd minden 8-dik lakosnak kell legalább is egy pernek lenni. Szomorító dolog, mely-mellé csak az a sovány igazsátlas szegődik tár ul, hogy a perlekedők arányát a nem itt lakók is csökkentik valamennyire. S pedig sok oly per is van, mely csak executión kezdődik.

— A debreczeni postahivatal még mindig „Debretzin”-t nyom a küldeményekre s nemetnyven adja ki a vevényeket, ami a németül nem értőknek sok tekintetben kellemetlenséget okoz. Nem lehetne-e ezen a többi közt akép segíteni, hogy mindenkinnek legalább oly nyelven adassanak ki a vevények, amilyen ért? Azt hisszük, ennyit mindenki követelhet, mivel másképen nem tudja mit kap a feladott küldeményről, vagy, mit ír alá, midőn a levélhordó, elébe teszi a — receptissét.

** Szörényi Arthur m. szigeti születésű ifju — s az itteni főiskolában rendkívül jghallgató tegnapelőtt délben, állítólag politikai vétség miatt elfogatván, a cs. k. csendőrkök által katonai fogházba kísértetett.

— A gázvilágításhoz nagyban folynak az elő-készületek, hogy már november elején kiárasztassák jöte-kony sugárait a sötétben tapogatózókra. Vajjon lesznek-e még akkor is egyének, kik sötétségben maradnak? — Hogy-ne? Hiszen mindig akadnak gyöngye látérzékűek, kik a sötétség rémlakában vakondakkint örömet keresnek mende-déket; gondoskodott a bölcs természet jó körmökkel ellá-tott hulu madarak felől is, melyek a sötétben hamarabb prédára találnak mint világosan.

— A napokban, valaki a helybeli vasuti indóháznál egy Wertheim-szekerénykulcsot vesztett el. E kulcs, Ne-mes Gábor és társa vaskereskedésében tetetett le, hol azt, az illető tulajdonos bármikor átveheti.

** A mult hét folyamában a napszámások munkadíja étellel 40—44 kr. — Saját kenyerekük 75—80 kr. volt.

** Piacunkon a mult héten a barack és körte 5 kr. jával, a pándi meggy pedig 8 kr. jával kelt itczéink.

Segély, a szükségben.

A mostoha időjárás folytán inséggel küzdő magyar-oroszági lakosok szomorú sorsa iránt nemcsak a hatóságok-nál s a haza szerencsésébb vidékein, hanem a szomszéd tartományokban is élénk részvét jével találkoznak. Azon-kivül, hogy a baj elhárítása iránt országos tárgyalások vannak folyamatban: Bécsben a császár születése napján ang. 18-kán nagy néppünne fog rendeztetni, hogy a tiszta jövedelem fele része a magyar alföldi nyomor enyhítésére fordittassék.

— Szeptember 13-án a bécsi dalárda ugyane czérra fog Posonyban az ottani dalárdával egyesülten dalestélyt rendezni.

A magyar nemzeti színház hason czérra rendezett előadása 800 frt tiszta jövedelmet hajtott.

Barber és társa budapesti gőzmalom-tulajdonosok, szükségét szenvedő családok segélyezésére 2000 frtot tettek le az országos hatóságnál.

Az aradmegyei báró Névényféle gyulavarsándi uradalom bérleti, szükköltő vidékbeli lakosok közt több száz köböl gabonát osztottak ki.

Wodianer Albert nagy birtokos pedig, addig míg a nyomor sújtotta családok sorsa biztosítása iránt ki-elégítőleg lesz gondoskodva: hetenkint 100 kenyeret fog a szükköltőknek kiosztani.

A krajnai gazdasági egyesület ajánlatot tett a miniszterhivatal, tenne kérdést a magyarországi hatósá-goknál, kivithető lenne-e a pohánának vidékünkön még a nyár folyamában természetesen, melynek termése emberi táp-szerül s szalmája barnok teletelésre alkalmas; igenlő esetben szives készséggel ajánlkozván bizonyos mennyiség szállítása iránt a gondoskodást magára vállalni.

Szóval az érdekeltség szomorú helyzetünk iránt na-pontok növekedik — s ha mi magunk is társadalmi uton mindent elkövetünk, hogy czelszerű intézkedések által a bajnak elejét vevessék, isten engedelmevel bizton remélhet-jük, hogy elpusztult vidékünk legnyomorultabb viskójába sem fog a sápadt rémalak az éhhalál bekapogtatni.

Midőn ezen lelkes egyének és testületek részvéttel-yes eljárását áldáskívánásunkkal kísérve lakostársaink tudomására juttatjuk, oly esemény fölemlítésével rekesztjük be ezen vizagteljes hírek rovátát, mely fényesen igazolja, hogy anyagi irányu korunkban is lehet alkalomnak a pá-triárkai erény tündöklő példáján gyönyörködni.

Mint a kolozsvári közönlöny legutóbbi számának újdonsági rovatából értesültünk m. fr. irat. ref. lelkes tisz-teletes Tinta Sámuel ur oly tartalmu levelet írték. Kö-lozsvárt lakó testvérehez, hogy bárha ő szerény jövedel-méből tizenegy tagból álló családot clemez is, miután 1849. évben ő is a bujdosók kenyérét ette s tudja mily emelőg hat az elhagyottaktokra a könyörteljes részvét: elhatározta egyik szobájában a magyar alföld egy 6 tagból álló elpusztult családjának oly igéret mellett vendégsze-rető mendeiket ajánlani, hogy élemezésükről mostantól fogva jövő évi aprihó végeig gondoskodik s ha szükséges egypár darab igavonó marhájának kiteleltetésére csekély takarmány készletéből részt juttatand. A megkeresett test-vér, ki a tiszavideken ismerős, már irt is Karczagra s így egy család megélhetése biztosítva van.

Áldja meg az ég ezen Krisztus urunk tanait nemcsak a szószékéről hirdető hanem tetteikben is követő derék lel-kész, ki az evangéliumi szeretet ily önzetlen nyilvánítá-sával magát az üdvözítő méltó tanítványának bizonyítá.

Bár lenne követésre e magasztos példa szépe s haza szerencsésébb körülményeknek örvendő minden vidéken: ugy nem lehetne okunk százezrek sötét jövője felet aggódni.

VIDÉK.

* A szabolsmegyei takarékpénztár meg-alakulása végett, f. hó 20-kán Nagyállóban a kaszinó termeiben tartandó alakító-gyűlésre a részvényesek tisz-telettel meghívattak.

— Bözörmény határán a mult hó 21-kén dult jég-zápor a becslési munkálatok szerint 5239 holdnyi öszi és tavaszi vetéstáblákat semmisített meg. A bözörményi határ megöntözésére, zsilipepítést is terveznek. A tiszából Selypes nélfogják vezetni. Adja az ég, hogy e terv mielőbb valósuljon.

* A szárazság nyomozó sulyát a kiskunság is feltette éri s bár ott buza és rozs meglehetősen lesz, mindazáltal nem csekély aggodalommal néznek a gazdák a jövő tél elé, mert a legelők kopárak s ily időjárás mellett barmaiknak takarmányt nem készíthetnek.

— B. Kereszturban mult hó 28-kán tűz ütött ki, 14 ház lön a lángok martaléka.

— Mihályfalváról írják nekünk, hogy ott, egy — házassági viszony miatt életunt földműves, mult hó 26-kára viradóra az erdőben felakasztotta magát. Oly fát választotta magának ki, melyen az ágak közt ily s a kötelet a fához erősítve luhokot vete nyakára s hogy magától minden szabadulási lehetőségét elzárta: nyakravalójával előbb két kezefejét háromszor körültekerve, két görcsre kötötte fogával s úgy veté le magát. Mikorra felfedezték hollétét már élettelen tetem volt. Övezgette őt árát s élemedett öreg apát hagyott a boldogtalan hátra.

— Szintén mihályfalvi levelezőnk írja, hogy f. hó 1-jén városukba s a környékbeli helységekre lovas katonaság szállásoltatott be telelés végett. A széna ára máris felette nagy; közönséges szekér széna 25 ft.

— A magyar földhitelbank július 1-én napján megkezdte működését. Mint a hírlapokból értesülünk: Debreczenben külön bizottmányt fog alakítani.

○ A szepesség egyik legszorgalmasabb népét nagy csapás érte. Igó város június 30-kán egy magánháznál kiűtött tüzérsz folytan csaknem egészen elhamvadott. A tűz terjedése oly gyors volt, hogy megmenteni mitsem lehetett. Cseréppel és palakövel fedett nagy házak, kerületi és városi ház, rom. cath. templom tornyastól is iskola, lángok martalékává lőnek. — Kétszeresen nagy szerencsétlenség, hogy ezen hazaserte közbizonyosságban álló derék város éppen oly időkben látogatták ily nagyszerű csapástól, midőn a nyomorral küzdő alföld testvéries részét nyilvánításánál tőbbel, legjobb akarat mellett is alig fog adóztatni.

** A mult hó folytan h. Esterházyi Rába-Szentmihály, Kéthely, Alsó-Szentlászló, Fraknó, Lajtalfalu, Czimfalva, Fekete-Bátor, Alsó- és Felső-Szemeré, Csörnyezöld, Kislapos, Kutféj, Mákonyfa, Csente, Völgyfalu, Szenteszéb, Kutas, Kerka-Ujfalv, Német-Ujfalv és Mohi helységeiben kötöttet barátságos egyezség a földes ur és urbéresek közt.

Történelmi emlékek, Debreczen multjából.

I. Debreczen város nyomoruságos állapotjának előbeszélése, anno 1685 (é. 86.)*

I. N. D.

Eleitől fogva sok hadi támadásoknak és ezeken a részekben gyakorta uralkodó s ezen Hazát rettenetesképpen pusztító különbözőkúlfel Barbarus népeknek törkábá, és praedálásokra kitétetett Debreczen városunk, mindenkor mennyi sok nyomoruságokat szenvedett, azoknak leírására a penna, és előszámolására az elme elégtelen; véghetetlen sok gonoszink közül pedig, csak a közelebb elmult egynehány esztendőktől fogva a Törököknek esztendőnként való adózásán, a Rébéliseknek sanyargatásán és kártételén kívül, miket szenvedett (azokat amennyire a dolog szenvedéni ezen mostani országgyűlése s megvisszálása alkalmatlanságával az nemis országunk Fő Rendinek előszámolásán kívántuk, meg pedig

I.) A Törököknek eo Felsőge ellen való hadakozásának kezdetitől fogva (mígen tudmílik elmultit eo Felsőge győzedelmeskedő fegyverei által ezen Barbarusi kegyetlenség, meggyőztetett, az országból kiűzetett és birtokában lévő Várak visszavetettek volna, sok számú szekerereket vágó marhákat és számtalan számú sok ezer köböl árpát és egyéb életnek nemait a Törökök táborára majd minden járó marháknak, és embereinknek vesztésével kényszerítettünk adni.

II.) Meggyőztetvén ezen Barbarusi erő eo Felsőge hadi népeknek, ezen mi részünkre visszajöven táborára, és a szomszéd végekre is, életet, abrakot, és egyéb szükségekre kívántatókat, adtuk, és vitettünk.

III.) O! miáltalunk, s maradéknál által is, siralommal említendő 1685 és 86-dik esztendő, melyekben minékutánna azt a nagy summáját a Portiónak, mely reánk csak egy téli időre erőnk felett vittetett, t. i. 480000 forintokat meg nem fizethettük volna Néhai Meltóságos Gróf és Generalis Caraffa Antal eo Excellentiájára Szent Jónak megvételére, minden hadi Munitionokkal, és erősségekkel felkészített egynehány Regementekkel Executioira a városra bejövén, Ágyukat és vigyázókat, a kapukra és utcaikra rendelvén, az egész Tanácsot, és Electa Communistát a Tanács Házban berekesztette és ott őriztette, annak utánna a városnak közönséges Adó könyvét magához vette: abból a legnagyobb tehetséges embereket, senkit közzülünk oda nem eresztvén, kijegyzette és felirta, azokra külön külön nagy Summa pénzt, úgy mint kire három, kire négy, kire öt vagy hatzer forintokat is tetszése szerint vittet és assig-nált, mely kijegyzéseket, és kiirt Paletájokat az Executo-rok kezében vévén, a Civiseket minden személy válogatás nélkül Executioira fizetésre huzta, és midőn nem fizethettek volna, kegyetlen verés, és hallatlan nagy kínzásoknak ne-

meivel Férfiakat, Aszsonyokat kintzottak, hogy pedig az úton is a kívánt Summa nem teljesíthetett, a fellyebb Titulált Generalis, más utat módot gondolt ki, jelt adatván, a katonaságot a városból kivittette, kívül a város mellett megállatta, maga a kapu belől egy házban megállván, a lová minden Sónátorokat, Eskütteket hivattván, minden uttzák-ra, mely az előtt 12-ből állott, nyolcz nyolcz ezer forintokat vittet, melyeknek Executiojára, minden uttzákban egy-egy Compánia Militiát rendelt, és uttzáknént elosztott, kik zászlókkal és Trombitáknak harsogásával a városra bejövén, kiki a reá bizott uttzákat elfoglalta, a Sónátorokat, és Eskütteket egy Házban árestálltatta, a több Civiseket, minden házákból, a hol Férfiak és Gazdák nem találtattak, Aszsonyokat, vagy szolgálát, egy Házban mint a juhokat a Mészárszékre hanyattá, és a kik abban nem férték, az udvarra vezetette, és Tatár módgyára megkötöztetvén; kegyetlen verességekkel, kínzásokkal, kintzották úgy annyira, hogy ezen két Executioinak idején a szegény nyomorult szenvedőknek és azoknak keserűségei siralmok, kiáltások az uttzákban magoknak az Executo-roknak bálumására és rajtok való szánakozásra hallottak, senki az uttzákban jární nem mert, a kit kin találtak, a többek közzé Executioira hozták, mely kínzásokban vagyis hóhérlásokban Férfiak és Aszsonyok részszerint az Executo-roknak kezekben, részszerint annakutánna, miotgy tizenegyen megholtának, sokan pedig egész életében is a munkálódásra alkalmatlanokká tetteket. De így is azon Summa készpénzül, ezüst és aranybeli jószágokkal nem teljesíthetett, más módot gondoltak fel, mely által minden gabonájokat, árpájokat, lovakat, barmaikat, postzajokat, és minden afféle jószágokat elvették, és ilyen módon keservesen kintzotván a szegény Civisek; minden pénzeket, ezüstöt, borokat, barmaikat, életveket és egyéb élelmekre szükséges eszközöket, nemcsak a magokét, de a másokét is, a kik akkor időben bátorságnak okáért számosan ide begyiltvén letettek, és valamit találtak mindenképpen beadni kényszerítettek.

Magok pedig az Executo-rok a megnevezett és ilyen képpen kicsigázott jónak, nagyobb és jobb részét magoknak megtartván, csak azt adták Computussa, ami nekik tetszett, ahonnan könnyű észre venni, mennyi vétetődött fel, és acceptáltatott azon előre megadott Summában, mert azoknak nagyobb részét praedára fordították, és így ha mind azok, melyek az előre megadott éroszakos eszközök által tőlünk kicsigázottak, és annyi regementeknek adott élelmekre valókkal edgyütt computálthatának, az fellül megirt summának kétszeresen, azaz, kilentszáz hatvanzer forintoknak számát fevülhaladánk.

IV.) A következők Tölre kelve pedig, midőn már mindenünkől kifosztatván, ismét hatvanzer forintokat vittetnek reánk, hogy azt hónapontként fizessük, és bejövén a városra hat egész lovas és harmincfél gyalog Regementek, akiknek és azokkal való szolgálóknak, lovaknak, barmaiknak csak helyet adni mennyivel inkább minden szolgáltyokat teljesíteni, kiváltásuk annyit főtízteknek kvártélyaira gondot viselni, Strászáknak tízi fával gazdálkodni nem kis gond volt, kiki megéltét, melyeket minékünk minden mások segítségé nélkül kellett teljesítenünk; mindezenek fellül is, mindazáltal az erőnk felett reánk vittet nagy adót, egy más közt elvegyetvén kényszerítettvén, sok lakosainkra 30, 40, némelyekre 50, sőt több tartásra való portiók vetődtek, még pedig minden naturaléknak, úgy mint abraknak, szenának, életnek, árpának és élelemre valóknak oly drágasságában, hogy egy kassai méro szerint, az árpának 6, a buzának 9 forint volt az árra, szenát pedig Kállból és más helyekről, hat és nyolcz mértföldnyirel fontonként kellett szerezni két, három szekérral, melyet azelőtt két három forintot meg lehetett szerezni, most 25 forintot és magunk szekerén kellett a városba hordani és midőn már a Tölre vége felé szenát nem találtunk, a mezőkön elhagytott száraz füvet (avagy Avart) kellett keresni aratni, és kaszálni, és azt a militia Lovainak hátán behordani kényszerítettünk.

De ezen nyomoruságos naturaléknak is tartásával a reánk vittet Summát fel nem érven, még fenn maradtak minden Hónapra fizetésre tizenegyzézer forintok, melyet is készpénzül nem fizethetvén, minden Házi gazdáknak pntzójét megvisszálván, és a hol bört találtak, belső lakosoknak, s külsőknek személy válogatás nélkül boraik elpe-csétellették, annakutánna részszerint más helyekre vittetvén eladattak, nagyobb részét pedig a város csapásé-keim elmerítették, egy mindazonáltal, hogy a csapászékere Tisztek rendeltették, és azok szedték az árát, és így mind a kívül, mind a belől elárult boroknak az árát a katonaság percipiálta, de ez is nagy nyomoruságunkat nem kevésbé őregbítette, hogy sokak a lakosok közzül a reájok vittet terhes adózást nem szenvedhettvén, télvénke idején Házo-kaik s minden jószágokat elhagyták, csak feleségeknak s gyermekeiknek kezeket fogván elfutottanak, és magoknak mindenek helyet keresni kényszerítették, kiknek ide haza maradt jószágok felpraedáltattak, Házaik elrontatván, tízi fának fordítottak, akik megmaradtak, azoknak kellett a reájok vittet nagy terhet hordozni, teljesíteni, és ilyen módon ezeknek elmeneteltek az itthon maradt nyomorultak nyomoruságához megannyi nyomoruság adódott. És jöllehet a katonaság a lakosoknak elmeneteltek észrevé-ven, mindenki a maga gazdáját mint rabot úgy őrzötték, de mégsem őrizhették meg, mert tisonk elszökdecseltek, és magokat s gyermekeiket, a veszedelemtől megtartották. Illy sok és nagy nyomorusággal a Telet kihuzván, a megnevezett 60 ezer forintot 7 hónapok alatt kintpótlták, melyek a Commissariatusságnak Computussa szerint 3 fo-rintjával négyszáz huszezer forintokra, a naturaléknak

volóra avagy értéke szerint 6 forintjával számlálván nyolcz-száz negyvenzer forintokra, a fellyebb esztendőbeli kilencszáz hatvanzer forintokat ezekhez hozzáadván, tizen-nyolczszáz ezer forintokra, ha pedig azokat, a naturalékat is, melyek annyi Regementeknek adattak, hozzáteszünk, az elszaladottaknak szolgáltyokat, elprédált jószágokat, elrontatott házakat, épületveket, a Tiszteknek adott sok fizetésekkel vagy más szín alatt kitekert discretiokkal ösz-vevettük a militia által tett alkalmatlanságokat, Excessusokat, kártételeket, tolvajságokat, megolettéseket, gyujt-gatásokat és mindeneket valjában szoros becslé szerint gondolóra vessük, mindeneknek igaz itéletek szerint, kár-tételekkel, fizetésekkel edgyütt, két Milliának Summáját fevül haladgyák.

KÖZÜGYEK.

□ Komárommegyében Ghyczy Kálmán, Sárkőzy József, Balogh Ferencz, Milkovics Zsigmond és A m tman Jenő tisztelet hazánkfiak, alföldünk inséggel kitűző lakosai felségelyezésére „ideiglenes segély-egylet,-et szándékoznak alapítani, melynek alapszabá-lyai az engedélykérvő felirattal már fel is terjesztettek fel-sőbb helyre. Az alapítógyűlés f. hó 15-re van tervezve.

□ Az érmelléki borász társulat közgyűlése-nek megtartása f. évi szeptember hóra tervezetik.

A debreczeni kereskedelmi s iparkamara felterjesztése az alföldön uralgó szárazságokozta bajok enyhítése tárgyában.

342.

1863.

Nagyméltóságú magyar királyi Helytartótanács!

A hozzáink beérkezett értesítésekkel, de saját tudomásunkból is azon meggyőződésben vagyunk, hogy az ezen kereskedelmi s iparkamara kerületéhez tartozó megyékben a földbirtokos osztálynál még meglevő természetnyelkés-let feltűnő csekélyége a közelebbi éveken bekövetkezésnek, leginkább pedig annak tulajdonítható, hogy a különben is nagyrészen adóssággal terhelt földbirtokosokra évről-évre súlyosan nehezede közerhek teljesítéséhez végett kényte-len az olesó kölcsönre szert nem tehető természetző gazda természetnyét úgy ahogy veszik, idő előtt eladni s csak annyit tartani meg, mennyivel szigorú számitással ujig be-éri, — s minthogy — dacára a mult évi igen szük esztendőnek — a természetző gazdák kevés kivétellel — égető szükségéitől szorítatva — feleslegüket — szük esztendő után kelendő aratás reményében — már a mult ősszel, vagy idei kora tavaszán, csekély áron eladogatták, most már a mult őszi s idei tavaszi folytonosan száraz időjárás következtében, nemcsak természetny s takarmányhi-ányra, hanem nagy pénzüszükségre is jutottak, — mely le-vero helyzetet még nyomasztóbbá tette az, hogy több vi-déken, hol az idei aratásra még május hó végén némi remény mutatkozott, a mult június hónapban dér, fagy után bekövetkezett zivataros jégeső rombolá le a termést, majd más vidékeken számtalan fajta rovarak sokasága pusztítja a mezei s kerti veteményeket, gyümölcsfákat, a mind e mai napig uralgó szükasztó szárazság miatt pedig még a pót-takarmányra sincs kilátás, sőt a kukoricza s kolomperter-més is immár pusztulásnak indult; — mindezeknek belát-ható szomoru következtése nem más, mint hogy a sujtolt alföld lakossága, — mely lábas jószágai egyrésztől takar-mányhiány és némely helyeken most is dulo keleti marha-vész miatt már eddig is megfosztatott — inségnak s elszegényedésnek néz elibe és ha a magán való segítségér alkal-mas ut nem nyitattik, éveken keresztül adójának fizetésére s közerhek teljesítésére képtelenné válik.

Annál aggasztóbb pedig ezen szerencsétlen helyzet, mert közndomásu dolog, hogy az alföld kereskedelmének s kézműiparának alapját kizárólag a földmivelés s barom-tenyésztés képezvén, a természetző gazda elszegényedése a már mostani s pangásnak indult kereskedést és kézműipart is tönkretjuttatással nyetegeti s számtalan iparos családot végnégsére juttat.

Ezen leverő meggyőződés közepette csak kötelessé-günket véjük teljesíteni, amidőn — a vesztélyben levő alföld érdekéből s általa egyszersmind a haza közös érdeké-ből is az évekig terjedhető keseri következtések orvoslása tekintetéből — alázatos nézetünket — általánosságban — előterjesztjük.

Nem kételkedhetünk ugyan, hogy számosan lesznek boldogabb vidékeken lakó — a nemzetgazdaságot szivókn viselő s szomoru helyzetbe jutott embertársainkon segíteni siető honfiak, s bizonyára alakulni fognak Komárommegre több lelkes fiának kezdeményezését követte segélyező tár-sulatok; — a központi s vidéki gazdasági egyletek is mind-ent el fognak követni, hogy útmutatásaiikkal s közbenjárásaiikkal jótékony befolyással legyenek; azonban be kell vallanunk, hogy a már beállott nagy bajnak országos ér-dekből enyhítésére s e tekintetben a gyors intézkedésre leginkább a közpénzügyi forrásokkal kezelő s azzal rendel-kező kormány van — és pedig nem csekély áldozattal mellett — hivatala.

Mely rendkívüli körülményhez mérve, rendkívüli se-gítő eszközök lennének — alázatos nézetünk szerint — az állam részéről a következők:

1. A sujtolt földekre kivettett adók el- vagy leen-gedése.

2. A szerencsétlen vidékeken lakó s részben földmun-kával is foglalkozó kézműiparos osztályra rótt jövedelmi adó 3. s 4-dik részletének elengedése.

3. A munkatehetetlen s már is kenyérből szűkölködő szegényeknek ingyen segélyezése.

4. A bírtok nélkül levő s élelmet napról-napra kézi munkájával kereső nagyszámú néposztály részére minél több helyen folytonosan tartó nagyobbszerű keresetforrások megnyitása, illetőleg az országoknak is előnyére szolgáló s mostan fele költségen létesíthető középítkezések megindítása, — milyenek lennének:

a, az alföldi vasúti munkálat,

b, a nagyváradi-kolozsvár-brassói vasút építése, egyelőre ezen évben legalább Nagyváradtól a Királyhágóig, meddig t. i. még nagyobbszerű földakadályok nincsenek,

c, a tiszaszabályozási munkálat,

d, országutak építése különböző vidéken.

e, a mezei és erdőszeti gazdaság emelése tekintetéből tervezett debreczeni — erdőszeti s földműves iskoláival összekötött — országos gazdasági tanintézet helyiségeinek megépítése,

f, a kiapadt hortobágy-folyónak, öntözési szempontból való csatornázása, s tisz szakértők egyhangú állítása szerint enélkül, a tisz kiöntésének már megtörtént elzáratása miatt a messze kiterjedő debreczeni és szomszéd községi, mostan kopáron álló legelőföldeknek a marhategyesítés jövőjére számítani sem lehet.

5. A földművelő gazdák pénzhez juthatása végett a községeknek nyújtandó elegendő kölcsön, mely részletes visszafizetések által lenne törlesztendő. A mostani rendkívüli pénzügyi időben annyira életkérdés az olcsó kölcsön, hogy enélkül a nemzetgazdaságot véghetetlen kárára számoltalan földbirtokos s termesző gazda — kénytelen lenne — sok éven át vissza nem pótolhatólag — még meglevő igás és lábas jószágaitól is, mint a gazdaságot egyik legfontosabb tényezőjétől megválni s különben is vetőmag hiányában levén, nem lenne képes mezei munkáját folytatni.

Kelt Debreczenben 1863. júl. 5.

A debreczeni kereskedelmi és iparkamara nevében

Farkas Ferenc elnök.

Simonffy Imre titkár.

Suwarow különlegesei.

A híres orosz fővezér Suwarow egy moszkvai szenator fia, régi svéd nemes család sarjadéka volt. Külsője tökéletesen megfelelt jellemé ereditésének. Őt láb s egy hüvelyk magas termete gyöngye alkatának látszott, de a természet erős izmokkal látta őt el, s folytonos nélkülözéseivel méginkább megdeztette azokat. Betegséget nem ismert, minden fáradságot könnyebben kiállott, mint sokkal erősb alkatnak: öregségében azonban annyira meggyengült, hogy termete, kardjának terhe alatt is meggömbült. Ifjúságában sem lehetett valami szép legény. Szája nagy, s serevonásában sem volt semmi vonzó, de tekintete átható tüzzel teli s kire szeméit veté, alig állotta ki vizsgáló tekintetét. Öltözte egypár rozsz eszima, melynek szárai lefityegtek, fehér kelme nadrág s mellény, zöld öltöny, fejen szőr sisak, zöld rojttal szegélyezve; ez öltözké annál feltűnőbb volt, mert téréden és csonbján kapott sebei miatti fájdalomban gyakran csak egyik csizmáját húzta föl, másik lábát nadrágotól csak úgy vonszolta maga után, melyet hosszan lecsüngő kardja követett csörömpölve. Sem kocsija, sem lova nem volt, egyetlen inasa szolgálta föl s ha több emberre volt néha szüksége, kozákokkal pótolta; egy rozsz szekere volt csak, melyet előbagotok húztak utazása közben; ha seréget gyakorlat vagy harczban vezényelte, akármelyik lóra felült, az neki mindegy volt.

A legegyszerűbb szobát szerette s ha butorral telt szobába szállásolták, első gondja volt a fényvizesi czikkekete, képeket, tükröket összeromboltnai, testi szükségét ott végezte, hol az őt találta, mert éji edényt soha nem használta, nem tekinté ő czifra-e a szoba vagy egyszerű, az őt nem gátálta semmiben. Külömben ha serege szabadban szállásolt, ő sem szállott lázba, megelégedett kis sátorával, hol a legnagyobb hidegben tölté az éjeket. — Ha a városban volt seregével, gyakran látták őt az ablaknál állani minden mez nélkül, nyáron pedig lovagolni a legnépesebb utcákon ruha nélkül, csizmáját is csak azért húzta föl, mert azon volt sarkantyuja. Kivált öregebb korában a világért nem nézett volna tükrörbe s ha némelykor az előtt elhaladni kellett, befogta szemét, a legneveltségeseb ugrásokkal szaladt a szobában keresztül, miközben öreg majomkint vágta az arczintorlatokat; mint mondják, öregségére nem akarta magát emlékeztetni s hogy azt mások előtt is eltitkolja, gyakran az előtte álló székeken s asztalokon ifju erővel szökött keresztül.

Orosz, lengyel, német, olasz, görög, török, tatár s különösen francia nyelven tökéletesen beszélt, lakonismusai nevezetesebbek voltak. — Vitézsége a kegyetlenkedéssel volt határos; maga szája vallomása szerint az ő taktikája nem állt egyébből, mint „előre s vágd.” A sernény egy élt mint köz kozák, az udvarnál mint egy vén scytha s majd soha nem lakott egyébből, mint saját szekeren, melyben az udvarhoz jött. Esti 6 óraker lefeküdt, 2 óraker reggel felkelt, hideg vízbe ugrott s néhány veder jég hideg vízzel öntötte magát; 8 óraker ebédt, reggelije s vacsorája pálinka s néhány katonás eledelből állott; reszkett, kit ebédre hívott. Étkész alatt sokszor egyik segédje fölkel, hozzálépet s megfirtá hogy többet egyék. „Ki parancsára?” kérdezé. „Tábornagy Suwarow parancsára” válaszolt a segéd; rögön fölkel helyéről mondván: „annak engedelmeskednik kell.” Nem ritkán magát nevében adatott magának parancsot, sétálni menni, vagy más valamit csinálni. Egy katonát pálczával vert egy-

kor, valamely szolgálat mulasztásért; hadsegédje rákiált: „Suwarow tábornagy azt parancsolá, hogy a haragtól ne ragadtassuk fel magunkat.” „No ha ő parancsolta, engedelmeskedem,” s megszünt a verekedéstől.

Oly hadgyakorlatot, melyben hátrálás jött volna elő, sohasem tartott, mert ily helyzetbe ő sohasem jöhet — mondá. — A szuronytal támadásban maga gyakorlá katonáit, három faja volt e támadásnak „roham a lengelekre” erre egy szurony dűfés következett; „roham a poroszokra” erre már két szúrás kellett, „roham az átkozott francziákra,” már erre a katonának nemcsak két szuronydűfést kellett tenni, hanem harmadikat a földre, s ott a szuronyt is megforgatni. Átalában a francziák ellen oly nagy volt haragja és gyűlölsége, hogy gyakran a czárnóhoz írt jelentéseit s szókkal rendelkezébe: „anyám, parancsolj, hogy a francziákra menjek.” — Gyakran egyetlen ingben nyargalozott egy rozsz kozák lovan a táborban s reggel jókor dobolás helyett kiállott sátra elé s háromszor kukorikolt nagy hangon; ez volt a jel a táborban a fölkelésre, néha indulásra, gyakran csatára is. — Néha még a főváros utczáin is leheté őt látni szaladva, ugrálva s követte nagy gyermekcsoport által, kiknek almákat dobált, hogy azokon civődjanak, miközben kiabálá: „én vagyok Suwarow, én vagyok Suwarow.” Ugyanazon pillanatban fogait vicsorgatá iszonyu haragjában, nevetett, kacagott s arczát fintorgatta, bögött s javszékelte mint egy vénasszony (különös kedvtelés). Nem ritkán a katonai kórházakba is el látogatott s kiverte onnan a betegeteket, mondván: „Suwarow katonáinak nem szabad betegeknek lenni.”

Ismervén Katalin, Suwarow kitüntetés utáni vágyait, Varsó bevétele után tábornagjának nevezé ki s egy ahoz illő egyenruhát küldött neki, mely az akkori szokás szerint arany himzessel volt rakva; meglátván ez öltönyt Suwarow, összezsapta kezét mondván: „oh édes Istenem, tábornagy öltöny! minő nehéz, minő súlyos,” később magára ötvén azt, a czárnónél tisztelet: „felséged oly kegyes s én oly vén vagyok, az egyenruha, melyet küldött oly nehéz s én oly gyöngye vagyok; adna isten erőt, hogy azt viselhessem.”

Vakbuzgó volt, semmi alkalmat nem mulasztott el, hogy ne imádkozzék s ezt katonáitól is követelte; midőn földig hajlott a táborban, lába alatt szokott szélyelnézni, ha vajjon a katonák s tisztek szintén földig hajolnak-e.

Katonái szerették, imádták s leginkább azért voltak iránta oly nagy ragaszkodással, mert a katonák közt azoknak durva szokásait is utánozta; akárhányszor lehetett látni, hogy diszgye ruhában, egyenest rendjelekkel mellén, ujjaival törölte orrát s minden szükségét köztök s szemök láttára végezte. Sokat is elnevezett katonáinak, de annál szigorubb volt háboru alkalmán. A törökök ellen vitték egyik lovas csatában egy ezredet meglát, hogy az ezredet hátul kísérj, ahelyett, hogy azt vezetné, „látjátok” így szól kozákjaihoz, „magában van azon ezredes, az ellenség mily könnyen elfoghatná; minő gyalázat lenne az; vágjátok le, vágjátok le!” A kozákok neki iramodtak, de az ezredes is meghallá a parancsot, sarkantyuba vevé lovát, előre vágatott ezredének s a törökök sorába vágott.

Midőn az oroszok az osztrákokkal egyesülten a francziák ellen harcoltak a trebia-folyó választá el őket a francziáktól. Suwarow egy osztrák lovasosztályhoz parancsot küldött, hogy a folyamon keljenek által az ellenséget üzzék el ottani állásból. Nagyon megütöközt rajta, hogy jódarab idő múlva inasa parancsa teljesítve; sarkantyudán lovának, oda vágat az osztrákokhoz s elégetlenségét nyilváníta, hogy még most is az immensó parton vannak. „Dereglyéket várunk” volt az osztrák vezénylő tiszts válasza. „Mit! önök dereglyéket várnak? hozzatok mindjárt egy kozák ezredet” szolt Suwarow hadsegédjének. A kozákok csakhamar elértek, az ősz vezér kardot ránt, előre ugrott az ezrednek s vezénylő „előre”, átszik a Trebián, megtámadja az ellent s elűzi állásából; erre egy tisztjéhez fordul s igyszól: „lova-goljon ön az osztrákokhoz vissza s tanítsa meg, ez embereket, mint szoktak Oroszországban a folyóvízeket átkelni.”

Katonái morogni kezdtek egy nagy hidegben, hogy sokáig gyakorlattá őket; erre márcsakugyan megharagudott; levette öltönyt s eldobta azt magától, egy ingben két órával tovább tartá a szokottnál a hadgyakorlatot.

Senki sem bírta talán oly igazán és sokáig II. Katalint, mint Suwarow, Pál czár nem is igen szerette e miatt s el is fogadta lemondását; később azonban szükség levén rá, ismét felszólíta, nem vállalna-e ujra szolgálatot. „Öreg vagyok már én, engedjen felséged engem utazni, ugys elküldene ismét.” — A dolog ennyiben maradt. Később az angol és osztrák udvarok kijelenték megártókat, hogy a sereg élén Suwarowot ohajtanák. A czárhoz hivattatván, letérdelt, mondván: „Isten tartsa meg a fejedelmeket.” Pál fölemelé őt e fegyverekkel, „megtartja s azért hívja önt, mint a fejedelmek megtartóját.” Midőn erre a czár a máltai vitéz rendet Suwarow nyakába akasztá, néhány szót mormogott ez, „Mit mond ön?” kérde a czár. „Egy miatyanót imádkozám” felelé ez „s meddig mondá el? „E szavakig: legyen meg a te akaratod.” — Szolgálatát ismét elfoglalta. A török ellen vivott harczok egyikében gyótyt kapott testébe, lebukott lováról s a

földön maradt, ezt meglátván serege, futni kezdett; Suwarow felugorván, zsebkendőjével s övével jóroszul beköté sebéit, ügygyelbajjal lovára mászott s a futamodó kozákok után nyargalt; közfőjek érvény, leveté magát lováról, ezt kiáltván: szaladjatok fussatok, vezéretök innen nem mozdul; azt akarjátok, hogy a törökök lovai tapossák össze? A katonák összenéztek, rendezék magokat s hevesen rohanták meg az ellenséget s visszautták azt. Turin támadásakor egy kiáradt folyón kelle keresztülmenni, maga mérte meg a mélységet; a partjára fektűt: „mélyebb egy embernyi magasságnál,” mondá, „nem is parancsolom, hogy átusszattatok; de nem mozdulok innen, míg az egész hadsereg a tulparton nem lesz.” Ötszáz ember belevezette, de Suwarow cseljárt érte. — Átalában nem sokat gondolt az ember életével, ezeket áldozott, hogy nagyszerű terveit keresztül vihesse. Egykor 6000 ember vesztéséggel sem tudott győzni s serege már hátrálni kezdett, de azon fenyegetésre, hogy elevenem temeteti el magát a gyalázat helyén, ha ott hagyják, megállapodott az ujra tüzbe vivén katonáit, egyik legvéresebb győzelmet vitta ki. Olaszországból s Sweiczból 1800-han Oroszországba visszatérten, május 18-kán halt meg Pétervárott 71 éves korában; egész Oroszország meggyászolá a nagy hadvezért.

Gyengénszurók.

I.

Szerkesztő ur, kérem, tudja, mi az újság? Rettenetesen — szük idő van mostanság! Csak néhány magyarnak a lábzsára bővül Pongyola bugyogó ástó öblétül.

Pénzben, gabonában szégyenséget látunk; Felette szükmarku türelmet áruunk; Csak néhány magyarnak nő a gazdagsága. Legálább ezt látszik mutatni nadrága.

A kényelemtől is elszokott a testünk, Szegénységnek rongya takarózó leplünk; Irigységgel nézünk, hogy némely leventék Bő bugyogójából két nadrágnak telnek.

Előbb fukarkodott a nap, meglevegl, Később a vetés a nagy bűségűl eg el; Sinlik minden, csak a bugyogónak ráncza A csupa bolhóság bőséges tártáza.

Gondolatumk eddig csupán oda tévedt: Száraz téhen nyeli majd el a kövéret; S ime látjuk, hogy a bugyogónak pokla A bőségszarvának kifizafóztok tokja.

Mentsen isten, hogy az izlésről vitázunk, Vagy politikát a nadrágból csináljunk; De kacagásra csak lehet szabadságunk, Ha attila alatt, bő bugyogót látunk.

Mert, amint vénasszony hátra a puska, Mint asztalunkra zsír nélkül a galuska, Mint a golya orra a nagy lapos tához, S hosszú nyaku úveg a róka szájhöz; —

Mint a víz a tüzhez, lánc az oroszlánhoz, Harcedzett fűhöz a puha tollánkos, Amint fa-harangláb szent István tornyához, Mint félhold-czimer nem illet Pest-Budához;

Mint jég a terméssel biztató vetésre, Mint a lérezi sas a czinkefogó lépre; Mint bozontos szakáll, fejérnép arczához, Mint fuvalhangok a czifra pávhoz;

Mint penészes bordó a szép tiszta borhoz, Csikbőrös kulacs ser-nyelő torokhoz, Mint husársarkantyú a teljes fazékra, Mint váríváshoz az apró esirke-létrá;

Mint trafik-dohány a dedősi pipába, Mint kéjértközrepa a cigány rongysátra; Mint zsmorok lelkehez a nyugalmas álom, Mint veres a mármár kelő strucztojason; —

Epen úgy nem illik a magyar testéhez, Hósi jelleméhez, s a kor szelleméhez Bugyogó; — az idő maga is szük lévén. — No de, kinek tetszik, hadd viselje békén!

Kikirkki.

Debreczeni gyalogséták.

III.

Kip... kop!... im megjelentem drága szerkesztő ur! Az igaz, hogy rég nem jártam-keltem a nagyvilágban s amiatt gyalogsétám is elmaradt egyidőre a „Hortobágy”-ról; de most itt vagyok s szerződés fejbén, markába csapván a szerkesztőnek, ígérteget tesztek, hogy legalább két héten egyszer beköszöntök s mindannyiszor számat adok sáfárságomról. Most pedig szólnék két heti észleletem felől. Hová vezessem az engedékeny olvasót? Ki a mezőre, hol kopasz földnél, rémítő aszánynai egyebet aig lát? El e képtől maradjunk inkább a város falai közt. Néhány nap előtt, rekkenő delűtan nagy néparadat vonult a fűvészkerert felé. Jó magam czéltalan boldogán idestova, mentem

Melléklet a „Hortobágy“ 1863-diki 28-dik számához.

a tömeg nyomában csak azon vettem magamat észre, hogy átléptem a fűvészert kapuját. Belebb is hatolodtam már, ha egy édes nyájas hang nem kérdezi:

- Van-e jegye kérem?
— Miféle jegy?
— A hangversenyhez!
— Ugy, bizony nincs nekem.
— Tehát tessék váltani, im itt a jegy!

— Köszönöm! — Ezzel átvétem a belépti jegyet s átadván amint illik a jegynek váltóságát, belebb haladtam, hol már szép közönség ült a rekkenő melegben csekély enyhét nyújtó falkbszegény ágai alatt.

— A főiskolai tanulóifjúság, — melynek e hangverseny lételetét köszönhettem, — igen szépen megfelelt nemcsak feladatának amidőn egyes közreműködők szép tehetségeit bámulók: Ujjfalussy József ur, a főiskolai tanulóifjúság ének- és zenekarának mestere, ki ez élvezetes hangversenyt dicsőrepre méltó öszhangzattal vezényelte, folytonosan eszünk ágaztatában volt, mit is a hallgatóközönség azáltal igazolt legszebben, hogy a tisztelt ifju művészt többször kihívás és tapsban részesíté. Nagy hatást gyakorolt reánk a többi közt Kovács Sándor ur tülkőjöttéka, ki az egyszerű hangszeren meglepő szépen adta a híres Bihar-i örökség „primás-magyar“-ját. Illyés Lajos ur Vörösmarty „Élőszobor“ című szép költeményét, Zsutay János ur pedig Arany János „Pázmán lovag“-ját szavalta szép könnyedséggel és érzéssel. Igen jó véreleveníttől szolgált a kert fái közt megrekedt s tik-kasztó melegben, Bihar-i Péter ur, humorisztikus felolvasása, melyet a felolvasó szívesseggel, a „Hortobágy“ szerkesztője is jónak látta még amugy melegében a közönség „ujra“ harsogásának eleget tenni s „tovább és netovább“ eleven elmefuttatást megfuttatni a hasákokban is. Jól tette!

Most pedig azzal az ígérettel zárom be gyalogségomat, hogy nem sokára ismét bekopogtatok. Addig is jó egészséget!

Rikolti D.

Irodalmi mozzanatok.

— A „győri ének- és zeneegylet“ Bibok Lajos egy-letű főjegyző szerkesztése mellett a folyó évre „Érkönyv“-et ad ki, melyben az egylet teljes névjegyzékét, egyleti pénztár állapotát, bevételén s kiadásán kívül, az egylet működése, hatása, szóval az egyletet érdeklő minden mozzanatot hiteles leírása, szépirodalmi részében pedig irányszavak, beszély és költemények s végül zenemű-mellékek igéretnek. Előzetési ára e műnek, mely augusztus elején jelenelend meg, 1 ft. mi, a „győri közöny“ kiadólaválába 10-ig küldendő be.

— Girókuti P. Ferenc a következő évre „Remény“ czim alatt, színezett nagy díszképpel ellátott naplót szerkesztendő. Ki Girókutinak sok gyakorlat és ügyességgel szerkesztett évkönyveit a közelmúlt évekből ismeri; örömmel küldi be mielőbb az azéit járó előzetési pénzt a „kértészgazda üvönkösség“-hez, (Pest. József utca 14 sz.) Az előzetési összeg a „Remény“-re: díszképpel 1 ft 40 kr.; anélkül 1 ft.; mely augusztus végeig fogadtaték el, azonban a bolti ár (1 ft 50 kr.) állván be. A példányok, gyűjtőknek bérmentel küldetnek meg.

Egyenkint elősorolása

a debreczeni ref. egyház kistemplomja és tornya újbólépítésére 1863. május utolsó napjáig tett ajánlatok s adományoknak. (A * gal jelölt összegek befizetettek, a többi csak megajánlatott.)

(Lásd: 1863. 27. szám.)

Halvan utsza 4-dik Tized.

Bence János 2 ft. * 4 ft. — Kun András 5 ft. — Harsányi Imre 2 ft. * 4 ft. — Özv. Jándor Mihályné 60 kr. — Péntek István 6 ft. — Csapó János 6 ft. — Kovács Mihály 2 ft. — Faragó János 4 ft. — Tóth György 5 ft. — Nagy Mihály 2 ft. míg épül évenkint. — Kiss András 6 ft. — Kertész Mihály 6 ft. — Sós András 2 ft. — Barak József 5 ft. — Szalai Sándor 2 ft. — Borusz János 20 ft. — Balog Miklós 6000 t. száll. — Csontos József 12 ft. — Vass Mihály 2 ft. * 4 ft. — Özv. Nagy Sándorné 5 ft. — Erdély András 5 ft. — Szabó Ferenc 5 ft. — Parti István 5 ft. — Ecsedi János 5 ft. — Tordai Gábor 5 ft. — Özv. Orosz Józsefné 1 ft. * 5 ft. — László András 5 ft. — Szabó János 5 ft. — Vig Gábor 5 ft. * 6 ft. — Örsz Mártonné özv. 1 ft. * — Kovács István 2 ft. — Ménes Sándor 5 ft. — Szilágyi Ferenc 5 ft. — Tokaji Mihály 6 ft. — Földesi János 2 ft. — Ujvári János 6 ft. — Tömösvári Mihály 6 ft. — Boros János 2 ft. — Kovács József 5 ft. — Özv. Vig Józsefné 5 ft. — Erdély József 5 ft. — Özv. Bereczky Istváné 4 ft. — Horváth Sándor 6 ft. — Vassvári Mihály 5 ft. — Arany Mihály 2 ft. — Budó Sándor 2 ft. — Özv. Szabó Mihályné 5 ft. — Szabó András 2 ft. — Csáky Gergely 60 ft. — Harsányi András 6 ft. — Özv. Tóth Györgyné 6 ft. — Tóth Péter 5 ft. — Tóth András 5 ft. Varga Péter 6 ft. — Özv. Vásárhelyi János 5 ft. — Burai János 6 ft. — Tarjánai Ferenc 4 ft. — Özv. Földesi Istvánné 4 ft. — Özv. Nagy János 5 ft. * 10 ft. — Nyiri Mihály 12 ft. — Özv. Ménes Péterné 3 ft. — Özv. Szabó Mihályné 1 ft. — Tóth Mihály

1 ft. — Tömösvári Ferenc 6 ft. — Kerekjártó András 5 ft. — Müller József 4 ft. * Kovács György 12 ft. — ifj. Kovács György 5 ft. — Kovács István 2 ft. — Veress György 5 ft. — Özv. Seres Ferencné 5 ft. 60 kr. — Özv. Seres Ferenc 1 ft. * 2 ft. — Szabó Mihály 5 ft. — és 5000 t. száll. — Nagy Gábor 5 ft. — Kis Sándor 5 ft. — Luezy István 5 ft. — Özv. Pipó Jánosné 6 ft. — Pipó Ferenc 5 ft. — Pipó Sándor 5 ft. — Boros György 5 ft. — Balogh Lajos 1 ft. * 2 ft. — Balogh Bálint 3 taliga homok évenkint míg épül. — Szabó Ferencné 5 ft. — Szabó János 5 ft. — Özv. Sárkány János 6 ft. — Sárkány Péter 5 ft. — Kis István 1 ft. * 2 ft. — Barla János 1 ft. * 2 ft. — Törös Mihály 2 ft. * 2 ft. — Buray József 6 ft. — Székely Bálint 4 ft. — Kovács György 2 ft. — Oláh Károly 2 ft. — Özv. Orosz Péterné 1 ft. — Kálmán István 5000 t. száll. — Vass István 6 ft. — Kovács Mihály 5 ft. — Boros János 1 ft. * 2 ft. — Özv. Nagy Andrásné 4 ft. — Tóth István 1 ft. — Berkesz Sándor 5 ft. — Molnár András 2 ft. * 4 ft. és 2000 t. száll. — Molnár Mihály 5 ft. — Molnár István 4000 t. száll. — Molnár Mihály 4000 t. száll. — Horvát István 1 ft. — Nagy Mihály 2 ft. — Kiss István 6 ft. — Nagy József 6 ft. — Takács János 5 ft. — Balogh István 2 ft. * 4 ft. — Balogh János 1 ft. * 2 ft. — Toldi József 5 ft. — Nadányi Sándor 10 ft. * Szilágyi János 6 ft. — Szilágyi Mihály 6 ft. — Kiss Gábor 9 ft. — Tömösvári Mihály 9 ft. — Kovács Ferenc 5 ft. — Farkas János 2 ft. * 4 ft. — Misineky Lajos 5 ft. — Özv. Ménes Ferencné 5 ft. Szücs Sándor 5 ft. — Harsányi István 6 ft. — Kis István 2 ft. — Özv. Szabó Dániel 2 ft. — Kolosi András 40 kr. — Szakál Ferenc 10 ft. — Keekes György 5 ft. — Keekes János 5 ft. — Kocsis János 6 ft. — Szigeti József 1 ft. — Vass János 5 ft. — Kiss Imre 2 ft. * 2 ft. — Nagy György 1 ft. — Özv. Török Péterné 1 ft. — Szalontai István 5 ft. — Szalontai Mihály 5 ft. — Szabó Pál 4 ft. Aszalós András 4 ft. — Gombos István 60 kr. — Németi János 40 kr. — Molnár Mihály 6 ft. — Ménes Gábor 6 ft. — Özv. Balogh Jánosné 4 ft. — Györfly Ferenc 5 ft. — Ötvös Bálint 21 ft. — Szücs Jánosné 1 ft. — Aszalós István 2 ft.

IPAR, GAZDÁSZAT, KERESKEDELEM.

Terménytár.

Debreczen. Jul. 7. — Tiszta buza 4 ft 80 kr. kétszeres 4 ft — kr. rozs 2 f. 90 kr. — árpa 2 f. 50 kr. zab 2 ft 25 kr. tenge-ri 3 ft 5 kr. köles 3 ft 40 kr. kása 6 ft 50 kr. 1 mázsa szalonna 50—52 ft. háj 50—52 ft. 1 ft 4 fnt marhahus 14 kr.

Bihar-Nagybajom. Jul. 4. — Időjárásról folytonosan száraz, mely miatt tengeri vetésünk kezd elszüni. A takarás foly, de szomorúan; mert a szük termés miatt nemsoi ára végtér éri. — Teg-napi hetivásárunkban az életnekem ára következőleg állott: tiszta buza 4 ft — kr. kétszeres 5 ft 60 kr. — rozs 5 ft — kr. árpa 2 ft 20 kr. zab 2 ft — kr. tenge-ri 5 ft 20 kr. marhahus fontja 11 kr.

Karczag. Jul. 5. — tiszta buza 4 ft 80 kr. kétszeres 4 ft 40 kr. árpa 5 ft 10 kr. zab 2 ft 50 kr. tenge-ri 3 ft 40 kr. (Cs.)

Margitta. Jul. 5. — Mai nap tartott hetivásárunkon a pi-acei árucikkék következőleg keltek: tiszta buza 5 ft 50 kr. kétsze-res 5 ft — kr. rozs 2 ft 50 kr. árpa 1 ft 80 kr. zab 1 ft 60 kr. tenge-ri 2 ft 50 kr. krumpli 1 ft. — kr. lenese 5 ft 20 kr. köles-kása 4 ft 80 kr. újbor, öregesebérel 6 ft. 6 bor 8 ft. disznószőr 40 kr. ser itezéknél 10 kr. pálinka 20 kr. sertészsír fontja 16 kr. marhahus 12 kr. szalonna 25 kr. szappan 50 kr. fagygyugyertya 44 kr. keményfa öle 7 ft. ágfá 5 ft. szena 10 fontos részletben 25 kr. szalma 10 kr. középtestű ökor 80 ft. tehén 55 ft. (H.)

Nagykálló. Jul. 5. Buza 51. 60 kr; rozs 2. f. 60 kr; tenge-ri 2 f. 60 kr; kemény tuzifa öle 11 f; (helybe szállítva.) 1 font szalon-na 56 kr; krumpli fontja 1 kr; marhahus 15 kr; fagygyugyertya 40 kr; buzalisz 14 kr. szappan 50 kr; buzardara 16 kr; 1 font szalma (lőal-jnak) 2 kr; olaj itezéje 40 kr; borsó 40 kr; lenese 8 kr; köleskása 8 kr; gersli 12 kr; újbor 12 kr. 6 bor 20 kr; pálinka 18 kr; riskása 20 kr; paszuly 6 kr; disznószőr 40 kr. (H.)

Nagykaroly. Jul. 1. — tiszta buza 5 ft 60 kr, kétsze-res 5 ft — kr. rozs 2 ft 90 kr. zab 1 ft 80 kr, tenge-ri 2 ft 60 kr. marhahus 12 kr. (H.)

Nyiregyháza. Jul. 4. — A beállott ropant bőség és száraz szelek a tengeri s egyébféle tavasztermésre nem igen kedvezők; sőt az öszben is anyai a kár, hogy annak, amit a gazda már biztos-nak hitt: csak fele részére számolhat s ép amitt piacei ületünk ellenébe kezd lenni.

Mai hetivásárunkon elkelt: buza 4 ft — 4 ft 20 kr. rozs 2 ft 70—80 kr. árpa 2 ft 20—40 kr. zab 2 ft — kr. tenge-ri 2 ft 70—80 kr. köles 5 ft — 5 ft 20 kr. kása 5 ft 20—40 kr. paszuly 5 f. 60—80 kr. (K. B.)

Nagyvárad. Jul. 7. — Mai hetivásárunkon következő ter-ményárak jegyzeteltek: tiszta buza 4 ft 50—70 kr. kétszeres 5 ft 50—80 kr. rozs 2 ft 40—60 kr. árpa 2 ft 20—40 kr. zab 4 ft 80 kr.—2 ft, tenge-ri 2 ft 50—60 kr. borsó 6 ft. lenese 6 ft. pasz-uly 4 ft. kása 6 ft. kolompér 2 ft 20 kr. 1 mázsa lángliszt 11 ft. zsemlyelisz 10 ft. fehérekényliszt 8 ft. barnakényliszt 6 ft. szé-na, fuvarral 5 ft. szalma 1 ft 40 kr. 1 ol bikkfa 9 ft. tölgya 8 ft. cserfa 10 ft. marhahus fontja 15 kr. öntött gyertya 40 kr. lampaolaj 58 kr. 1 itező 6 bor 18 kr. új bor 12 kr. pálinka 20 kr.

Pest. Jul. 8. Száraz meleg időnk jár; a vízállás apadóban. Terménypiacunk még mindig pangásban. A gabna ára folyton alább száll. Az árpa és zab nem igen keresett; azonban a tengeri a folyto-nos szárazság miatt lecsarabban legkisebb sem vesztett, 2 ft 90 kron-ment. Tiszta buza nagy mennyiségben kelt 5 ft 25 kr-ával rozs 2 ft 90 kr-ával. A júliusi gyapjúvásáron összesen 50 ezer mázsa különfaj gyapjú kelt el: egyenyretű 160—70 frjt-ával; teli és nyári gy. 105 frjt-ával; míg a bór — és úmárgyapjúnak ugy a kecske- és közöns-gyapjúnak csekély kelete és ára volt. Az augusztusi gyapjúvásár jövő hó 16-kán veszi kezdetét. — A Repce ára leebb szállt. A legszebb minőségűért 7 ft 50 kr-nál többet nem ígértek.

Szathmár. Jul. 1. Tisztabuza 7 ft. 20 kr. kétszeres 5 ft. 40 kr. árpa 4 ft. 60 kr. zab 5 ft. 80 kr. tenge-ri 4 ft. 80 kr. kása 1 ft. 40 kr. új kolompér 2 ft. aszalt szilva 8—9 ft.

Székelyhid. Jul. 10. — Párnappal ezeltől adatolt el a gr. Stubenbergféle magtárból mintegy 200 mérő káposztas-repeze, mérőnkint, helyben eladva 7 frton; Nagyváradra elszállításra 7 ft 25 kr-on; mi a pesti piacéhoz aránytva, jó eladásnak ígérhető.

Értesítés.

A nagyméltóságú Magyar Királyi Helytartótanács f. évi május 26-kán 58,982. sz. a kelt meghagyása folytán a debreczeni kereske-delmi és iparkamara kerületben települt kereskedők és iparosok ér-tésítettnek, miszerint az 1860-dik évre engedélyezett 6212 ft 01 kr. bevételből a számvéltói vizsgálat folytán elfogadott kiadások összege 5497 ft 45 kr-ban levonván, a 2714 ft 58 kr-ra menő pénztári maradvány az 1861-dik évi számadás bevételi rovatóba átvitellett. Debreczen. 1863. Junius 50.

A kereskedelmi és iparkamara nevében Farkas Ferencz elnök. Kerekes József titkár.

Értesítés.

A debreczeni zenedéhen az 1863-dik tanévet berekesztő köz-vizsgálatok, következő rendben fognak megtartatni:

Julius 50. délelőtt, 9 órától 11-ig, a hegedűiskola mündnyő osztálya. — Fi- és leányvándékek, — d. u. 4 órától 7-ig, az énekiskola mindhárom osztálya. — Fióvándékek.

Julius 51. d. e. 9 órától 12-ig, a zongoraiskola mindhárom osztálya. — Leányvándékek, — d. u. 4 órától 7-ig az énekiskola mindhárom osztálya. — Leányvándékek.

Kelt a debreczeni zenede kormányzó választmányának 1863. jul. 10-kén tartott üléséből.

Vincke Viktor egyli jegyző.

Szerkesztősegi nyiltelevezés.

J. N. R. urnak Szives ajánlatát örömmel vettük. A lapot utnak indítánk.

A „P. H.“ kiadóhivatalához Még 40 könyv követelésünk van 10% engedményezés mellett is.

K. Gy. urnak Nyír-Bátor. A küldött összeget vettük s miután önnök előfizetési ideje még nem járt: javára jegyeztük be s a lap a vett összegérelé feléig küldetk. Többire fogadják szives üdvözlötünket.

„Puszták fia“ című vers nem közölhető. Vannak ugyan benne helytel-közöl egyes jöngondolatok, de egészben vébe e köl-temény a nyiltelevősségre hozhatara még koránt sem való.

Székelyhidon: H. Szoboszlón, B. Ujjfaluván — azoknak, akiket illet! Minapi leveletünk nem veték volna önk? — Vagy talán általában kimondatott, hogy „tudomásul vetetk s kérelemnek hely nem adatk.“? Nem tudhatjuk, mert a hátrirat még nem jött kezünkbe; pedig magunk mihezátára vé-gelt felette ajánlatok a bizonyosságot, a közös ügy tekintetéből.

Kiadó: a debreczeni Szinügyegylet.

Felölöszerkesztő: Sárváry Elek.

Kínulváltása

Table with columns: Unzak száma, Utli polgárysz gyors és teheruru száma, Személy számliszeri teheruru, Összesen, 1863. Az itéletben lévő vándok hossza 78 1/2 mérföld, 1862. Az itéletben lévő vándok hossza 75 1/2 mérföld. Includes data for Janus and Junius months.

A c. k. r. társzertideki vasut igazgatótósága.

69. ARJEGYZÉK az „István” gőzhengermalom gyártmányairól.

(Debreczenben költségmentesen. Kiszámlázás mellett, oszták értékben háteletőség nélkül.)

Table with 2 columns: Item description (A. asztali dara nagy szemű, B. ugyanez apró, etc.) and Price (15 fr., 13, 12, etc.).

Table with 2 columns: Item description (5. ugyanaz, 6. barankenyérliszt, etc.) and Price (2-dik, 1-ső rendű, etc.).

visszakapja, ha a zsákok, az elvett számlított legfeljebb 3 hó alatt, hiba nélkül, bérmentesen visszazárítja.

Debreczen 1863. Jun. 22.

Lapunk július-szeptemberi, és július-decemberi folyamára még mindig fizetheti elő, évuvedyre 1 frt 80 kr. fél évre 3 forinttal. Azon tisztelt előfizetőinket pedig, kiknek előfizetése mult hó végével lejárt: annak megnyitására tisztelettel kérjük. — Hirdetmények a lehető legutányosabb áron közöltenek, bármily alak és terjedelemben.

A „Hortobágy” kezelője.

MENNYENBEND

iszavideki vaspályán, 1863-dik év Május 1-jétől kezdve érvényes az 1863-dik nyáriútlavakra.

Large table with multiple columns: I. Kassza és Nagyvároslak felé, II. Arad felé, III. Kassza és Nagyvároslak Pest és Bécs felé. Columns include destination, time, and price.

A közölkösközlő indult ideje, a minden pályamunkáron kitűzött részletes menetrendben van kimutatva. A vasúthoz esatlakozó postakocsik indulnak. Aradról Szabolcs naponta este 6 órakor az utolsó felvételé után...

HIRDETMÉNYEK.

Advertisement for Anna-Bálat. A tihanyi Sóstó-fördőben Konyár mellett, alulirt e folyó július hó 19-kén ANNA-BÁLAT rendezend, melyre a t. cz. közönség tisztelettel meghívatik.

Advertisement for Igérvények. Törvényesen kiállított Igérvények az 1860-diki cs. k. államkölcsönre, főnyeremény 300,000 frt. melléknyeremény 50,000 frt.

H. Bösörmény város tulajdonához tartozó kisebb királyi haszonvételek, holtok s némely magánlakó szolgált épületek. — A városi közönségnek f. évi Junius 8-ról 843. sz. sz. alatt kelt határozata értelmében, f. év Augusztus 5-dik napján, a városi hányteremében tartandó nyilvános árverésen a többet ígérőknek e. f. évi November 1-sőtől számítható 5 egymástánkövetkező évre, — haszonbérbe fogtak adni.

Papir szőnyegek (Tapeeten.) Bécs legelső papírszövőgyárából, tökéletesen rendezett Mintakönyv szerint kiállíthatók a bécsi ggári ár számítása mellett megrendelhetők Szepessy Antalnál.

Felkérés. Debreczenben a piacutczai 2139 számú házra, — mely külső földjével jelenleg 25,000 forintra becsültetett: alulirt, illő kamatra 2200 forintot kér kölcsön, fent érintett ház betáblázása által leendő biztosíték ajánlása mellett. Bővebben értekezhetni e tárgyban „Hortobágy” szerkesztőségénél. Rakovszky Zsuzsanna.

Arverési hirdetés. A debreczeni kir. váltótörvényszéknek 1865. évi máj. hó 21 n. 4825 szám alatt kelt végzése folytán ezenal közhírré tétetik, mikép Nánássy Lajos mint felperes részére Jablonczay Béla László mint alperesétől 480 frt váltói tartozás fizetelen része s járulékaik erejéig lefoglalt ingóságok, nevezetesen, 5 ló stb. nevezett alperesnek helybeli kismesterutczai lakásán folyó évi júliushó 21 napján d. e. 9 órakor nyilvános árverés útján készpénzítés mellett el fognak adni. — Mire a venni kívánók meghívattak. Debreczen. 1865. Júliushó 4. Mocsy József Váltótörvényszéki kiküldött végrehajtó tag.

Arverési hirdetés. A debreczeni kir. váltótörvényszéknek 1865. évi jul. hó 6 n. 6295 szám alatt kelt végzése folytán ezenal közhírré tétetik, mikép Gottlieb Vilmos mint felperes részére Eisenberger Mór mint alperesétől 650 frt váltói tartozás s járulékaik erejéig lefoglalt ingóságok, nevezetesen, házbütorok nevezett alperesnek helybeli hatvanutczai lakásán folyó évi júliushó 16. napján d. e. 9 órakor nyilvános árverés útján készpénzítés mellett el fognak adni. — Mire a venni kívánók meghívattak. Debreczen. 1863. Júliushó 9. Mocsy József Váltótörvényszéki kiküldött végrehajtó tag.

Szőlő-étadás. Néhai Erdélyi József debreczeni tanár ur hagyatékához tartozó, — Bihar megye Hegyköz-Szentimre községe határára levő — tőkeletes művelés alatt álló 14 hold érmelléki szőlő, szép gyümölcsösrel s a szőlőben kies helyes gyümürüri, — a szőlőjének értelmében regényes kitűzésű, szilárd anyagokból épült egyemeletes, s erkélyvel díszített urilakkal, mely lat, bebutorozott szőlőt foglal magában, továbbá szőlővel ellátott vizezlettel; hat lóra való istálló, tágas kocsiszin s az épület alatt levő tágas pincze s abban levő 1848 és 54-dik évbéli finom bakatorborokkal; azonkívül alkalmas borház és asztalval; végre a szőlő nagyságához képest elegendő szírtelű edényekkel, kádakkal stb. a szőlő szép reményekkel keesegtető idei természetével együtt, az örökösök által, kedvező feltételek mellett, szabad közből eladó. A venni szándékozók értekezhetnek Hegyköz-Szentimrén községi jegyző Enderffer László urral; Debreczenben pedig Erdélyi Kálmán egyik örökösével, piacutczán 1714. sz. alatt. 5-5. A kertészgazdasági ügynökségnél Csanakház 1850. sz. a. gabonanemű, ki-vált buza és árpa, mindennap kerestetik. 1-1